

Vides konsultatīvās padomes sēdes (VKP)

PROTOKOLS

LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga,
Peldu iela 25, 101.telpa
plkst. 15:30 -17:15

2019. gada 12.novembris

- 1. VKP tikšanās ar jauno Dabas aizsardzības pārvaldes ģenerāldirektoru Andreju Svilānu**
- 2. Par Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2019.-2030. gadam**, Alda Ozola, VARAM valsts sekretāra vietniece vides aizsardzības jautājumos
- 3. Citi jautājumi**

Sanāksmē piedalās:

Alvis Birkovs, biedrība „Latvijas Makšķernieku asociācija”;
Elita Kalniņa, biedrība „Vides aizsardzības klubs”;
Līga Brūniņa, biedrība “Baltijas krasti”;
Jānis Sprūds, biedrība „Latvijas ezeri”;
Kristīna Veidemane, biedrība „Baltijas Vides forums”;
Lelde Eņģele, nodibinājums „Latvijas Dabas fonds”;
Andis Mizišs, biedrība „Vides fakti”;
Andis Liepa, nodibinājums “Ķemeru nacionālā parka fonds”;
Anitra Tooma, biedrība „Vides vārds”;
Jānis Rozītis, nodibinājums „Pasaules dabas fonds”;
Krista Pētersone, biedrība „Zaļā brīvība”;
Elīna Pekšāne, Pasaules dabas fonds;
Antons Mīkoss, biedrība „Latvijas Biškopības biedrība”;

Sanāksmē nepiedalās:

Līga Strazdiņa, biedrība „Latvijas Botāniķu biedrība”;
Viesturs Ķerus, biedrība „Latvijas Ornitoloģijas biedrība”;
Dace Āriņa, biedrība “Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija”;
Edmunds Cepurītis, nodibinājums „Vides izglītības fonds”;
Jana Simanovska, biedrība „Ekodizaina kompetences centrs”;
Mairita Lūse, biedrība “Zero Waste Latvija”;
Aiga Kāla, biedrība „Latvijas Vides pārvaldības asociācija”;

Uzaicinātie pārstāvji:

Andrejs Svilāns, DAP;
Alda Ozola, VARAM;
Rudīte Vesere, VARAM;
Lana Maslova, VARAM;
Silvija Nora Kalniņš, VARAM;

Citi pārstāvji:

Līga Bulmeistere, Latvijas Zaļā partija;

Sēdi vada: Lelde Eņģele, Vides konsultatīvās padomes priekšsēdētāja vietniece;

Sēdi protokolē: Ilze Trušinska, Vides konsultatīvās padomes sekretāre;

1. VKP tikšanās ar jauno Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) ģenerāldirektoru Andreju Svilānu.

Lelde Eņģele izteica pateicību par iespēju DAP ģenerāldirektora Andrejam Svilānam piedalīties VKP sēdē. Novēlēja izturību un darba sparū jaunajā amatā.

Lelde Eņģele informēja, ka no VKP puses DAP tika nosūtīti pirms sēdes arī interesējošie jautājumi, uz kuriem sēdes laikā vēlētos saņemt atbildes.

Andrejs Svilāns informēja, ka jaunajā amatā strādā tikai otro darba nedēļu, tādējādi uz dažiem no VKP jautājumiem iespējams vēl varētu nebūt skaidras atbildes. Attiecībā uz būtiskākajām uzdevumiem, tad šobrīd svarīgākais ir Dabas skaitīšanas process. Kad būs pirmais rezultātu apkopojums, tad būs lielāka skaidrība, kā tālāk veidot vides politiku un plānot DAP faktisko darbību. Nākamajā gadā plānots dabas skaitīšanu plānots pabeigt. Par uzsāktajiem darbiem lielākais no tiem ir biotopu atjaunošanas projekts. Ir darbi, kas būtu paveicami attiecībā uz ĪADT un īpašumu ierakstīšanu zemesgrāmatā.

1. Kādai vajadzētu būt DAP lomai sugu un biotopu aizsardzībā ārpus ĪADT?

Andrejs Svilāns atbildēja, ka lomu nosaka finansiālie apsvērumi. DAP lomu var palielināt tikai jautājums kādās jomās. Ja runājam par kompensācijām, tad tas plašāk risināms jautājums. Šobrīd redzams, ka ir lauksaimnieki, kam tiek izmaksātas kompensācijas par migrējošo putnu nodarītajiem zaudējumiem jau daļēji uztver kā tādu biznesa projektu. Šajā gadā pietrūkst kompensāciju izmaksāšanai 1 milj. euro. Tas rada negatīvu tēlu par DAP kopumā.

2. Kā stiprināt DAP ierobežotā finansējuma apstākļos??

Andrejs Svilāns atbildēja, ka jāizvērtē DAP kompetences, būtu saglabājamās, jāveic analīze, ko strukturāli varētu uzlabot, lai veicinātu darbības uzlabošanu.

3. Kādu plānojat sadarbību starp DAP un NVO?

Andrejs Svilāns atbildēja, ka plānota tāda sadarbība, kur vienam otra darbība tiek papildināta. Īpaši vides un dabas izglītības jomā NVO loma ir nozīmīga. DAP ir atvērta plašai, bet konstruktīvai sadarbībai.

4. Vai piekrītat, ka DAP vajadzētu pārņemt no LVM valsts mežu apsaimniekošanu visās ĪADT?

Andrejs Svilāns atbildēja, ja tam līdzī seko atbilstošs finanšu apjoms tad noteikti piekrīt. Bet ja ar esošajiem cilvēku un finanšu resursiem tad zināmas problēmas varētu būt šajā jautājumā. No Latvijas valsts mežiem šāds piedāvājums nav vēl pagaidām ienācies.

5. Jūsu viedoklis par ĪADT valsts īpašumā esošo zemju apsaimniekošanu, konkrētāk, par nevalstisko organizāciju iespēju turpināt iesākto darbu un noslēgto zemes nomas līgumu pagarināšanu.

Andrejs Svilāns norādīja, ka neviens apsaimniekošanas līgums laužts nav, bet vēl līdz šim diemžēl nav paguvjis iedziļināties tik detāli šajā jautājumā. Cita lieta, ka ir saņemts pietiekoši

skaidru kontrolējošo iestāžu norādes attiecībā par iznomāšanu. Tas ir konkursa jautājums. Pieļauju, ka nākotnē varētu būt izsole, bet jādodomā par tehniskās specifikācijām, jo viena daļa no objektiem ir pietiekoši specifiski, būs nepieciešama arī dabas eksperta klātbūtne.

6. Saskaņā ar Zvejniecības likumā minēto sabiedriskos vides inspektoros ir tiesības pilnvarot Valsts vides dienestam un pašvaldībām. Kā zināms, dienesta inspektori ar ūdens bioloģisko resursu izmantošanas kontroli īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ūdeņos nenodarbojas. Vai Zvejniecības likumā nevajadzētu noteikt, ka arī DAP ir tiesības pilnvarot sabiedriskos vides inspektoros?

Andrejs Svilāns atbildēja, ka DAP ir noteikti par sadarbību. Ja tiek deleģēts pieņemt lēmumu par kādu lietu konfiscēšanu, protokolēt utt., kam būtu juridiski saistošas sekas, pieļauju, ka tam ir jābūt DAP ekspertam. Ja darbojas tikai kā palīgi vai sabiedriski aktīvi cilvēki, kas palīdz un iesaistās darbā, vai pilnvarot visā apjomā pagaidām gribētu būt piesardzīgs ar viedokli.

Alvis Birkovs norādīja, ka sabiedriskajiem vides inspektoriem nav bijušas tiesības pieņemt lēmumus vai arī kaut ko konfiscēt. Ir tiešais uzdevums veikt kontroles.

Antons Mikoss norādīja, ka pirms kāda laika VKP tika skatīts jautājums par jūlija beigās Valdgales pagasta teritorijā postošo ugunsgrēku, kas iznīcināja mežu vairāku hektāru platībā Stikla purvā. Pārrunājot dzēšanas darbus, problēmas darbības organizēšanā un dzēšanas tehnikas piekļūšanai līdz notikumu vietai. Viens no secinājumiem, kas izskanēja vienā no VKP sēdes diskusijām, ka nebija vienota viedokļa starp DAP un Latvijas valsts mežiem. Tajā teritorijā bija jābūt vienotiem ceļiem, kas atvieglotu dzēšanas darbus.

Andrejs Svilāns norādīja, ka nav lietas kursā par konkrēto gadījumu.

Daiga Vilkaste norādīja, ka vairāk jādodomā par atbilstošas tehnikas iegādi, nevis par ceļu būvniecību kā to uzsver Latvijas valsts meži. Mērķi ir nocirst konkrētās meža platības, un ugunsdrošība ir tikai tam labs iemesls.

Lelde Eņģele piebilda, ka Stikla purvs dega lielā platībā un Latvijas valsts meži dažādu iemeslu dēļ ugunsdrošībai pievērš pastiprinātu uzmanību. Nav informēta, vai arī citos Latvijas reģionos, bet Kurzemē ir izstrādāti vairāki ugunsdrošības preventīvie plāni, un tajos ir problēma. Svarīgi, lai šī DAP un LVM sadarbība normalizējas. Ugunsgrēks ĪADT teritorijā nav nekas slikts, ja tas neapdraud līdzās esošos saimnieciskos mežus.

Jānis Sprūds jautāja, kāds ir ministrijas viedoklis par tām aktualitātēm, kas būtu veicams DAP kā iestādei? Principā nav pareizi, ka iestāde pati izvēlas savas darbības prioritātes. Ieteikumiem būtu jābūt virzītām no ministrijas puses. Kādi varētu būt pašreizējie svarīgākie virzieni?

Alda Ozola atbildēja, ka šis ir jautājums uz kuru precīzāk varēs atbildēt nākamā gada sākumā, jo pašreiz notiek aktīvs process ar dažādu plānošanas dokumentu izstrādi. Ministrijas pašlaik strādā pie VARAM darbības stratēģijas 2020.-2022. gadam, kur tiks iekļauti svarīgākie darbi dabas aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jomā. Plānots, ka stratēģija tiks apstiprināta nākamā gada sākumā. Tālāk tad būs darba uzdevums ministrijai šos svarīgos mērķus un uzdevumus pārnest savos darba plānos.

Jānis Rozītis jautāja, vai VARAM plāno tuvākajā laikā pārskatīt ĪADT sarakstu?

Alda Ozola atbildēja, kad tiks pabeigta kartēšana un tad ir uzdevums no MK strādāt pie informatīvā ziņojuma, bet līdz 2022. gadam šādas darbības netiek plānotas.

Andis Liepa informēja, ka nodibinājums “Ķemeru nacionālais parka fonds” apsaimnieko biotopu zālāju biotopus un ilgstoši nodarbojies ar zālāju atjaunošanu. Interesē ministrijas skatījums kā varētu būt sadarbība ar NVO, jo pirms kāda laika bija uzstādījums, tā kā šīs teritorijas lielākā daļa tiek nomātas, vai tās nākotnē varēs apsaimniekot sabiedriskās organizācijas vai šie līgumi tiks laužti?

Andrejs Svilāns atbildēja, ka līdz šim neviens līgums nav laužts. No kontrolējošām iestādēm ir bijis aizrādījums, ka līgumi līdz šim ir bijuši slēgti uz 5 vai 10 gadiem. Un visticamāk turpmāk tā būs nomas izsole un tiks skatīti gadījumi no izmantošanas viedokļa.

Jānis Rozītis norādīja, ka vides izglītības un izpratnes veicināšana līdz šim tā bijusi pacelta augstā līmenī DAP, un šajā sakarā jautāja, vai ir doma turēties tādā pašā līmenī? Vai ir domāts par vēl kādiem reģionālajiem pasākumiem?

Andrejs Svilāns atbildēja, ka attiecībā par dabas izglītības virzienu tas tiks attīstīts arī turpmāk. DAP ir sazinājies ar Bioloģijas skolotāju asociāciju, kur būs svarīgs viņu viedoklis un kopējā sadarbība formālās izglītības atbalstam. Ja runājam par neformālo izglītību tas ir jautājums par izziņas materiālu.

Lelde Eņģele informēja, ka Latvijas dabas fonds ir nosūtījis ministram vēstuli par mazā ērgļu ligzdu izpostīšanu neaizsargātajām mazo ērgļu ligzdām, ko ietekmē saimnieciskā darbība, un šajā sakarā jautāja, kā skatītos DAP uz to, ka mikroliegumu uzraudzību varētu pārņemt DAP no Valsts meža dienesta?

Andrejs Svilāns atbildēja, ka diemžēl katru ligzdu nosargāt nebūs iespējams. Problēma ir attieksmē un komunikācijas veidošanā, kuru veidot ir diezgan pagrūti.

Lelde Eņģele piekrīt, ka tiešām attieksmē, jo viens izposta ligzdu vai aizbaida šos putnus, bet tad rodas nākamais jautājums, kādi soļi sekos pēc šīs darbības.

2. Par Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2019.-2030. gadam”.

Alda Ozola informēja, ka pirms kāda laika tika saņemta vēstule no biedrības “Zaļā brīvība” ar norādēm, ka Latvija ir viena no tām valstīm, kas nav iesniegusi Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2019.-2030. gadam plāna gala versiju. Darbs pie plāna izstrādes uzsākts tika pagājušajā gadā, kas ir bijis ļoti apjomīgs un sarežģīts. Plāna melnraksts atbilstoši visām procedūrām ir iesniegts šīs gada aprīlī EK portālā, bet darbs pie plāna vēl nav noslēdzies.

Lana Maslova turpināja, ka plāns izstrādāts, lai domātu par cilvēku veselības aizsardzību, vides aizsardzību, Latvijai noteiktie gaisu piesārņojošo vielu, emisiju samazināšanas mērķi 2020., 2025. un 2030. gadam. Ja vēlamies sasniegt mērķus būs jāveic papildus pasākumi CO2 samazināšanai. Amonjaks ir otra viela, pie kuras samazināšanas būs jāpiestrādā, kur galvenais avots ir lauksaimniecība. Tad vēl putekļi un smalkās daļiņas. Ja skatāmies tos datus, kas ir pieejami, tad Rīgai jau kādu laiku ir šī ierosinātā pārkāpumu procedūra, redzam ka galvenais putekļu cēloņi no mājāsaimniecības un slāpekļa oksīdam – transports. Šie LVĢMC dati rāda, ka Liepājā un Rēzeknē ir problēmas ar putekļiem.

Rīcības virzieni:

Jāstiprina VVD kapacitāte, izveidot operatīvo dienestu, veikt neatkarīgos mērījumus, arī nepieciešamas investīcijas attīrīšanas iekārtu uzstādīšanai. Pārskatīt arī sodu sistēmu un to iespējamo paaugstināšanu. Atsevišķi ir izpētīts un izvērtēts mājāsaimniecību sektors, jo kā redzams putekļiem tas ir galvenais avots, mājāsaimniecību apkure. Jāveicina pieslēgties

centralizētās siltumapgādes. Jāveic dažādi transporta pasākumi

Ir saņemts ierosinājums no FM, ka jāizvērtē, ka vismaz 70% DRN vides problēmu risināšanai, pārskatīt transporta ekspluatācijas nodokli, skatīties ne tikai uz CO2, bet arī uz gaisa piesārņojumu, kā arī izvērtēt akcijas nodokļa likmes. Lauksaimniecībā specifiskie pasākumi paredzēti tieši amonjaka samazināšanai, kas saistīts ar jauno tehnoloģiju izmantošanu.

Tad ir arī nepieciešama atsevišķu pasākumu veikšana tādās pašvaldībās kā Rīga, Liepāja un Rēzekne. Paredzēts izvērtēt gaisa kvalitātes monitoringa tīkla izvērtēšanu. Tad atsevišķi izdalīti Rīgā veicamie pasākumi.

Uz doto brīdi izstrādātais dokuments ir izsūtīts atkārtotai saskaņošanai pēc starpministriju sanāksmes. Ir saņemti ļoti daudz iebildumi un priekšlikumi.

Sanemtie iebildumi:

1) Pašvaldības iebilst pret papildus pasākumu veikšanu saistībā ar rīcības plānu izstrādi, apkures iekārtu kontroli, kā argumentāciju minot finansējuma trūkumu.

2) FM nesaskaņo sadaļu par ietekmi uz pašvaldības budžetu, kamēr pašvaldības nesaskaņos;

3) EM nevēlas papildus pasākumus mājāsaimniecību radītā piesārņojuma samazināšanai;

4) VUGD – VVD nav izveidots atbilstošs diennakts dienests, nepietiekama kontrole ostas teritorijās;

Nav panākta vienošanās par to, kura institūcija atbildēs par tīrā (zaļā) publiskā transporta iepirkumiem un veiks atbilstošas izmaiņas normatīvajos aktos. Problēmas ar pasākumu, kas paredz pilnveidot koku ciršanu ārpus meža, kā arī Aizsargjoslu likumā, kas ļautu stingrāk pašvaldībai noteikt stingrākas prasības un paredzēt, kā projekta attīstītājiem nevis jāmaksā kompensācija par nocirstajiem kokiem, bet tā vietā jāiestāda 3 dižstādi.

Jānis Sprūds norādīja, ka saskata samērā lielu jucekli, kas saistīts ar CO2 emisijām un gaisa kvalitātes pazeminošo vielām. Līdzīgi ir ar koksnes sadedzināšanas stacijām. Direktīvas vajadzētu ievērot, kas attiecās uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/30/EK (2003. gada 8.maijs) par biodegvielas un citu atjaunojamo veidu degvielas izmantošanas veicināšanu transportā, tad tā attiecās uz LPG nevis jāizliekas, ka direktīva uz Latvija attiecās nepilnā apjomā. Trūkst valstī ierobežot redzamas prettiesiskas darbības, kas pazemina gaisa kvalitāti. Trūkst normatīvā bāze. Nav normatīvu, kas noteiktu ierobežojumus Rīgas centrā pārvietoties “kūpošiem dīzeļiem”, kā arī aizliegtu kurināt krāsnis ar vecām riepām.

Lana Maslova norādīja, ka šajās jomās īsti nav kontroles un atrunāta kārtība par iekļūšanu cita privātīpašumā.

Alda Ozola piebilda, ka ir tādas valstis, kur tiek izmantota policijas pieeja, kuriem ir tiesības iet privātpersonas īpašumā veikt pārbaudi, lai noskaidrotu ar kādu materiālu tiek kurināta krāsns. Latvijā diez vai Tieslietu ministrija varētu atbalstīt šādu pieeju. Darbiniekiem būtu tiesības ieiet privātīpašumā, ja saskatāms apdraudējums dzīvībai vai mantiskajām vērtībām.

Jānis Sprūds norādīja, ka šīs prasības vairāk pienākumu uzliek tieši iedzīvotājiem, bet netiek domāts par infrastruktūras uzlabošanu.

Jānis Rozītis norādīja, ka svarīga ir plānošanas dokumentu savstarpējā salāgojamība.

Antons Mikoss norādīja, ka ir ļoti liela atšķirība starp tiem dīzeļdzinējiem, kas pārvietojas pilsētā, un tās tehniskas, kas apstrādā laukus. NO x piesārņojušo vielu tā ir ietekme uz cilvēku veselību pilsētās, un dīzeļi diemžēl nesasnies šīs pieļaujamās normas.

Elita Kalniņa norādīja, ka vēlētos precizēt attiecībā uz situāciju Rīgā, ka pusi no gaisa piesārņojuma sniedz auto transports. Vai ir domāts par šo ogļu pārkraušanu, par ogļu putekļu

nonākšanu Daugavā? Ir runa par Krievu salas terminālu, kurš pēc vietējo iedzīvotāju sūdzībām tiek minēta, ka šie ogļu putekļi apkārtējā teritorijā ir vērojami ļoti bieži. Rīgā varētu censties plānot pašu transporta sistēmu, nevis visiem likt iegādāties jaunas automašīnas.

Nākamā sēde - 10. decembris

VKP sēdes vadītājs

/Viesturs Ķerus/

VKP sēdes protokoliste

/Ilze Trušinska/